

Nterm Nyan ni Paacham La

NTERM NYAN NI PAACHAM LA

“Nterm nyan ni paacham la” ye tibor ti bi nyan ti Uwumbor aagban ni na la. Tibor ngbaan momok kpa taaboyil. M na naadii ke kigban ki ga nma nyan Uwumbor aabor aataa mok timi na, le ye Uwumbor aagban mamaŋ kibaa.

Uwumbor aabor nyan ni paacham la. Ki ye nterm bamom le ki tii binib bi Uwumbor aasan nyaan aakon ni nnyunyun joo bi aan bi yiin chuun ban na. Unii yaa kpeln waabimbin ki yii titunwambir ki di usui momok tii Tidindaan Yesu Kristo, ki gaa kii ke uma le ga nma tii u limofal kan, Tidindaan ga nyan ubaa mok udaan. Binib bi gaa u ki kii na, ni Yesu ga kpaan mpopiin ni nsuudoon bisui ni. M kan kena 1937 aabiln ni la. Ki nyan ni n-yoonn ngbaan ki di nan saa din, m ni Maawumbor aajotiik aa yakr. M ban ke aa di aabaa tii Yesu ke Aadindaan ni Saaŋmanmarndaan. Aa yaa kaa kee na kena kan, na kena DANDANA.
—Watson Goodman (Wat aajapoon bamon)

The New Testament portions are from the Konkomba New Testament (Uwumbor Aagbapoon Likpakpaln) ©1984 International Bible Society and ©1984 Ghana Institute of Linguistics Literacy and Bible Translation, P.O. Box 378, Tamale, Ghana.

UWUMBOR AAGEEHN

Tima kan, buyoonn ti nan laa ye titunwambirdam na, le Kristo nan kpo ti pu. Nima le mok timi Uwumbor aah gee timi pu na. —Rom 5:8

Ni nan ye kitaak ki ga nan ji aan ki woln Lakr-ger aajim daal na. Le Yesu nyi ke ni neer un nyan dulnyaa wee ni, ki buen Ute Uwumbor chee. N-yoonn momok u nan gee waanib bi bi dulnyaa ni na. U gee bi mbamom ki ti saa ndoon. —Jonn 13:1

Unii yaa kpo ujotiib pu kan, ubaa aa ki bi, ki kpa ngeehn ki ti jer kena. —Jonn 15:13

Yesu Kristo na tinoor ki na ni pu, ki tii nimi nsuudoon. Yesu Kristo len mbamom, ki puen fikr nkun ni, ki ye dulnyaa wee ni aaborb aayidaan. U gee timi la, ki di waasin ki finn timi, ki nyan timi titunwambir ni, ki gaa timi lii. —Tibokpiirkaan 1:5

Uwumbor aah gee dulnyaa aanib saakpen pu na, nima le u di Ujapoonbaan ki di tii ni, aan unii umok gaa u ki kii na taa koo mmii mu kaan junna ni, u li kpa limofal li kaa kpa ndoon na. —Jonn 3:16

Uwumbor ye ngeehn la. Nima pu na, unii
u kaa gee unaabitiib na, waa nyi Uwumbor.
—1 Jonn 4:8

YESU KRISTO KPA UWUMBOR AABIMBIN

Uwumbor aah kpiir waasan aabor ti ki
tuk timi na, ti ye tiborkpaan la: Yesu nan
yoor unibon aawon, ki kpiir ubaa. Uwum-
bor Aafuur nyaan le mok ke u nan. Uwum-
bor aatuuntiib waa u la. Binib moon waabor
ki tuk nitimbol aanib la, le binib gaa u ki kii
dulnyaa wee momok ni. Uwumbor nan yoor
u ki di buen paacham, ki nyun u.

—1 Timoti 3:16

Uwumbor aah kaa nan kee naan dulnyaa
na, ubaa nan bi, bi yi u ke Iliin. U nan bi
Uwumbor chee, ki bi ke Uwumbor aah bi pu
na. . . . Un bi yi u ke Iliin na, u nan kpaln
unibon, ki nan bi timi bi nan bi waayoonn
na aakaasisik ni. U gee binib chub, ki len
mbamon baanja.

—Jonn 1:1 ni 14

“Usapoon u kaa nyi uja na ga nan dek
lipuul ki ma ubijabo, bi ga li yi u ke Imma-
nuel.” (Naatataa le ye ke “Uwumbor bi ti
chee”.)

—Matiu 1:23

“M ni Nte Uwumbor ye unibaan la.”

—Jonn 10:30

Le Yesu baa u, “Filip, m bi ni chee ni yunn kena, le saa bee mi ii? Unii umok kan mi na, u kan Nte Uwumbor mu le na. Ba pu? aa bui mi ke m mok nimi Nte? M bi Nte Uwumbor ni, Nte Uwumbor mu bi m ni. Saa pak kena aa? . . .”

—Jonn 14:9, 10

YESU YE UWUMBOR AAJAPON

Uwumbor aabimbin momok bi Yesu Kristo ni.

—Kolose 2:9

Unii umok len binib aanibil ni ke Yesu le ye Uwumbor aajapon na kan, Uwumbor bi u ni la, u mu bi Uwumbor ni. —1 Jonn 4:15

Le u bui Mari, “Uwumbor Aafuur nyaan ga sunn ni aa pu. Uwumbor u kaa kpa neen aato na aapon ga cha aa dek lipuul. Nima pu na le saah ga ma ubo u na ga li ye chain. Bi ga yi u ke Uwumbor Aajapon la.”

—Luk 1:35

Baah kan Yesu na, le bi teen, “Sin, Uwumbor Aajapon, aa ban ba ti chee? Aa dan du ke aa na timi falaa n-yoonn aa kee neer aa?”

—Matiu 8:29

Waah beenin len kena na, libuul ngbaan ni le ntaalangbapiin biin bi pu. Le nneel len ntaalangbapiin na ponn ni, “Njapɔɔn u m gee u na sɔ. Nnimbil gbiin u. Li nun waah len pu na man.”
—Matiu 17:5

Le Yesu bui u, “Aa waa u. Uma (Uwumbɔr aajapɔɔn) le len aa chee tibɔr na.”
—Jɔnn 9:37

“Mma kan, Uwumbɔr lee mi ki tun ni mi dulnyaa wee ni. Le maah len ke m ye Ujapɔɔn na, ni bui ke m sii u uu? M yaa kaa tun Nte Uwumbɔr aatuln kan, ni taa pak maah len pu na.”
—Jɔnn 10:36, 37

Waah muin u na, libuul ngbaan ni le Yesu nyan ni nnyun ni. Le kitaapaak chuu piir. Le u kan Uwumbɔr Aafuur nyaan sunni ki naahn linanjil, ki nan tɔŋ u pu. Le nneel nyan ni paacham le ki len, “Njapɔɔn u m gee u na sɔ. Nnimbil gbiin u.”
—Matiu 3:16, 17

YESU TUK TIMI WAAH YE U NA

Le u bui bi, “Ni nyan ni taab la. M nyan ni paacham la. Ni ye kitiŋ pu yaab la. Maa

ye kitiŋ pu yoo. . . .” Le u ki bui bi, “M tuk nimi mbamɔn la, baah kaa nan kee ma Abraham buyoonn na, m nan bi.”

—Jonn 8:23, 58

Le upii ngbaan bui u, “M nyi ke Masiya u bi yi u ke Kristo, u ye Uwumbɔr Aanileekoo na ga dan. U yaa fuu ni kan, u ga nan tuk timi tiwan mɔmɔk aah bi pu na.” Le Yesu bui u, “Min u len aa chee na, m ye uma.”

—Jonn 4:25, 26

Le u bui bi, “Min le ye limɔfal aajikaar. Unii umɔk dan m chee na kan, nkon aan ki chuu u. Unii umɔk gaa mi ki kii na, nnyunyun aan ki chuu u.”

—Jonn 6:35

“Maah laa bi dulnyaa ni na, m ye dulnyaa ni aawiihn ki wolni binib aanimbil la.”

—Jonn 9:5

Baah kaa bee liyaatanakl ngbaan aatataa na, le u ki bui bi, “M tuk nimi mbamɔn la, min le ye ipiih aabɔɔkpuŋ aabisamɔb.”

—Jonn 10:7

Le Yesu bui u, “Un fikr binib nkun ni, ki tii bi limɔfal na, le ye min. Unii umɔk gaa mi ki kii na, u yaa kpo kan, u ga li kpa limɔfal.”

—Jonn 11:25

“Ni yi mi ke Tiicha, ki ki yi mi ke Nidaan. Ni len mbamɔn la; ba pu? m ye.”

—Jonn 13:13

Le Yesu bui u, “Min le ye nsan ngbaan, ni mbamɔn, ni limɔfal. Ubaa aan dan Nte Uwumbɔr chee, see u dii mi.”

—Jonn 14:6

YESU AAH NAN TUN LIJINJIIR AATUN NI NA NGEM

Waaah tuk bi ti doo na, le u bui Simon, “Buen nnyun aah nyoo nin chee na, ni ti mee tipɔr ngbaan ki chuu ijan.” Le Simon bui u, “Ndindaan, ti ban ijan kinyeek na mɔk linimaln, kaa kan nibaa. Tɔ, saah len pu na, m ga mee tipɔr na nnyun ni.” Le bi mee tipɔr, ki chuu ijan i wiir na. Le tipɔr ban ti kar.

—Luk 5:4-6

Le u bui kinipaak ngbaan, “Kaln kitiŋ timoosɔnn pu man,” le ki yoor ŋiboroboro kpin ŋiŋmu ni ijan ilee ngbaan, le ki waan lik paacham, le ki doon Uwumbɔr, le ki gii boroboro ni ijan ngbaan, le ki di tii waadidi-liib. Le bi yakr siin kinipaak ngbaan mɔk aanimbiin ni. Le bi mɔmɔk ŋman ki bab. Le baah ŋman ki bab ki gur na, le Yesu aadidi-liib yoor tijikaar ti gur na ki gbiin tibɔɔkur

kipiik ni tilee. Bijab bi jin tijikaar ngbaan na, ga nan li fuu ñichur ñiñmu la. Baa kahn bipiib ni mbim kpee. —Matiu 14:19-21

Baah cha na, le bijoom bilee ka nsan aamɔgbiln, le ki ñun ke Yesu ban un jer. Le bi tar, “Tidindaan u ye Ubor David Aayabil na, sam timi kinimbaak.” . . . Le Yesu sil, . . . le ki baa bi, “Ni ban ba?” Le bi bui u, “Tidindaan, ti ban ke aa likr timi aanibil tii timi.” Le kinimbaak chuu Yesu. Le u meeh binibil. Libuul ngbaan ni le bi likr, le ki dii u. —Matiu 20:30, 32-34

YESU KRISTO YE UWANAAN NI TIDINDAAN

Ba pu? Uwumbor nan cha u naan tiwan mɔmɔk, nin bi paacham, ni nin bi kitiñ na, ni taah waa ni na, ni taah kaa waa ni na; biborb, ni binib bimɔk kpa tininkpil na, ni mpɔɔn mumɔk bi kitiñ du, ni paacham mu na. Uma le nan naan ni mɔmɔk, ke ni li nyuñni u. —Kolose 1:16

Uwumbor nan cha u naan tiwan mɔmɔk. Tiwan nibaa aa gur waa naan ni. —Jonn 1:3

Kristo nan kpo ki fikr nkun ni, ke u li ye binib bi kpo na, ni bin fu na mu Aadindaan. —Rom 14:9

Uwumbor . . . kookoo aayoonn mue le
Uwumbor cha Ujapoon tuk timi waaliin.
Uma le u nan cha u naan dulnyaa wee, ki
len ke uma le ga li yeh tiwan momok.

—Hiibru 1:2

Le Piita ki len ke, “Israel yaab momok, m
ban ke ni sil bee ke ni ye Yesu aabor le m
len. Nimi le kpaa u ndopuinkoo pu. Uwum-
bor le mok ke uma Yesu le ye Waanileekoo
Kristo, ki ye Tidindaan.”

—Litulu 2:36

Uwumbor nani waah len pu na la. U yin
nimi ke ni ni Ujapoon Tidindaan Yesu Kris-
to li kpaa kijoteek ni tob.

—1 Korint 1:9

Uwumbor nyun u ke bin bi paacham na,
ni bin bi kitiŋ du na, ni bin bi kitiŋ aataab
na, bi momok yaa nun Yesu aayimbil kan,
bi li gbaani unimbiin ni. Bi momok pel pel
ga len lipaal ke Yesu Kristo le ye tiwan
momok Aadindaan. Nima le ga nyun Tite
Uwumbor.

—Filipi 2:10, 11

YESU KRISTO LE YE BINIB MOMOK AABOJIR

Sin, ba na aa galn aana aabo? Sin, ba na
aa lik aana aabo fam? Ti momok ga sil
Uwumbor aanimbiin ni, le u ji timi tibor.

—Rom 14:10

Tidindaan Yesu Kristo u ga gir ni ki jinnaan, ki ji binifuub ni bitekpiib tibor na, m sur si uma ni Uwumbor aanimbil ni la.

—2 Timoti 4:1

“Min Unibon Aabo ni maatuuntiib ga fuu ni. Le m ga li kpa mpoon saakpen ki kal maaborjal pu, ke uborkpaan na. Le bi ga kuun dulnyaa aanib momok nnimbiin ni. Le m ga yakr bi ke upihkpaal aah yakr ipiih ni inoob pu na.”

—Matiu 25:31, 32

“Nte Uwumbor aa ji unii ubaa tibor, u cha min Ujapoon le ji binib momok aabor.”

—Jonn 5:22

Ni ga li bi kena bundaln Uwumbor ga cha Yesu Kristo ji binib tibor, ki baa bi tibabor-kaan ti bi bisui ni na aabor na. Maah tuk binib tibonyaan ti na, le mok kena. —Rom 2:16

U tuk timi ke ti buen ni kookoo, ki ti tuk binib waabor, ki nani siiraa ke Uwumbor lee u, un ti ji binifuub ni bitekpiib tibor.”

—Lituln 10:42

Ti bee ke Tidindaan len ke uma le ga daa bitafal, uma le ga teen bi. U ki len ke u ga ji waanib tibor.

—Hiibru 10:30

GAALII NYAN NI YESU KRISTO BAANJA PU LA

“Min le ye Uwumbɔr aanaan ni aabisamɔb. Unii yaa dii mi ki koo ni kan, u ga ŋmar, kaan ki li bi tinaagbiir ni. U ga kan waah ban pu na.” —Jɔnn 10:9

Le Yesu bui u, “Min le ye nsan ngbaan, ni mbamɔn, ni limɔfal. Ubaa aan dan Nte Uwumbɔr chee, see u dii mi.”—Jɔnn 14:6

Le Yesu Kristo daa timi, ki gaa timi lii. Timi bi kpaan u chee na, le Uwumbɔr len ke timi aabɔr ŋan. Waabulchin pu le u len, naa ye ke ti ŋan la. —Rom 3:24

Yesu nan bui bi ke, “Ni ga kpo; le Uwumbɔr aan di cha pinn nimi; ba pu? ni yaa kaa gaa mi ki kii ke m ye maah tuk nimi pu na kan, ni ga kpo, le Uwumbɔr aan di cha pinn nimi.” —Jɔnn 8:24

U bi n-yoonn mu kaa kpa ndoon na, un ti mee Uwumbɔr ki tii binib bi dan Uwumbɔr chee u pu na. Nima le u ga ŋma cha bi ŋmar n-yoonn mu kaa kpa ndoon na. —Hiibru 7:25

“Uma Yesu pu, le ti ga ŋmar. Uwumbɔr di Yesu aayimbil di tii timi, ke ti ŋmar. Ubaa aa bi dulnyaa wee ni ki ga ŋma cha ti

ɲmar see Yesu baanja. Uma baanja pu, le ti ga ɲmar.” —Lituln 4:12

GAALII NYAN NI YESU KRISTO BAANJA PU LA

Uwumbɔr cha ni ni Yesu Kristo kpaan la, ki cha u ye timi aalan. Yesu pu le u len ke timi aabɔr ɲan, ki ɲa timi waaninyaan, ki gaa timi lii. —1 Korint 1:30

U nan kpo ti pu ke un gaa timi lii ki nyan timi titunwambir mɔmɔk ni, aan ti li bi chain, ki li ye waanib, ki li ban ke ti tun litunyaan. —Taitus 2:14

Ni li dooni u; ba pu? uma le ɲa nimi binib bi ɲeer ke bin kan tiwan ni u ga tii waanib nwiihn aanaan ni na. Uma le nan nyan timi mbɔmbɔɔn aanaan ni, ki nabr timi di buen Ujapɔɔgeen aanaan ni. Uma le gaa timi lii, le Uwumbɔr di cha timi aatunwambir pinn timi, [Ujapɔɔn aasin pu]. —Kolose 1:12-14

“Min Unibɔn Aabo dan m nan ban bin waɲ na la, bin ɲmar.” —Luk 19:10

Le bi gaa ilahnpɔɔn ki tii Upihbo ngbaan: “Si le ɲeer aa gaa kigbaɲ ngbaan ki dabr ki; ba pu? aa nan kpo ki di saasin ki daa binib ki tii Uwumbɔr; ki nyan bi ɲitimbol mɔmɔk

aanib bi bi dulnyaa wee ni ki len iliin imək
bi dulnyaa wee ni na.” —Tibəkpiirkaan 5:9

Uwumbor aah lee timi na, . . . u lee timi
ke ti nmar Tidindaan Yesu Kristo pu la.

—1 Tesalonika 5:9

KRISTO AASIN PU LE UWUMBOR GAA TIMI LII

Kristo aasin pu le Uwumbor len ke timi
aabor nan. Nmaninkaabaa taah ga nyan
ntafadaan mu ponn ni u pu na? —Rom 5:9

Kristo aasin pu, le Uwumbor gaa timi lii,
ki di cha pinn timi, ki na timi tibulchin
saakpen. —Efesus 1:7

“Maasin le na. Maasin pu, le Uwumbor
puu tipuupoln ki tii nimi. Maasin ga nya
binib pam aatunwambir pu, aan Uwumbor
di cha pinn bi.” —Matiu 26:28

Niyajatiib nan bi mbimbin yol yol ponn
ni. Ni bee ke u gaa nimi lii ki nyan nimi
mbimbin ngbaan ponn ni. Naa ye tiwan ni
ga bii ke nimombil na, le u di ki pan ki gaa
nimi lii. U nan di Kristo aasin mu jer
nimombil na, ki legaa nimi lii; uma Yesu nan
di ubaa ki toor kitork ki tii Uwumbor, ki bi

ke upihbo nyaan na: ba pu? u neer Uwumbor aatork. —1 Piita 1:18, 19

Nimina yaa na tiwon chain kan, Kristo aasin ga ter timi, ki jer kena. Uwumbor Aafuur nyaan mu bi n-yoonn mu kaa kpa ndoon na aapoon pu, u nan di ubaa ki toor kitor ki kaa kpa ngalm na, ki tii Uwumbor. Waasin ga nyan titunwambir ti ga ku timi na tisui ni, aan ti dii Uwumbor u ye umofadaan na. —Hiibru 9:14

Ti yaa dii nwiihn aasan ke Uwumbor aah bi nwiihn ni pu na kan, ti kpaan kijoteek tob chee la. Le Uwumbor Aajapoon Yesu Kristo aasin finni tipobil ki nyani titunwambir momok. —1 Jonn 1:7

TAAH GAA KRISTO KII PU NA LE TI NMAR

Naah gaa Yesu ki kii pu na, le ni nmar Uwumbor aanimbaasaln pu. Naa ye nimi nibaa pu le ni nmar. Ni ye Uwumbor aapiin la. Naa ye litun yaan pu le ti nmar, ubaa taa nyu baalaa. —Efesus 2:8, 9

Taah gaa u ki kii pu na, nima le Uwumbor len ke timi aabor nan. Tidindaan Yesu Kristo pu le ti ni Uwumbor kpaan kijoteek.

—Rom 5:1

“...Aa yaa gaa Tidindaan Yesu Kristo ki kii kan, aa ga ḡmar. Saachiln ponn ni mu aanib yaa gaa u ki kii kan, bi mu ga ḡmar.”

—Lituln 16:31

Ti yaa kpaan Yesu Kristo ni kan, licha-kpangee aa ye tiborkpaan. Unii yaa kaa gii lichakpangee kan, ni mu aa ye tiborkpaan. Ti yaa gaa Yesu ki kii, ki mu yaa gee binib kan, nima le ye tiborkpaan.

—Galasia 5:6

Binib bimok ye Uwumbor aabim na nyaṅni dulnyaa aatṅ la. Taah gaa Yesu ki kii na, nima le cha ti nyaṅni dulnyaa aatṅ.

—1 Jṳnn 5:4

Le bi baa u, “Ti ga ṅa kinye aan ki tun Uwumbor aatuln waah ban pu na?” Le Yesu bui bi, “Ni gaa mi u Uwumbor tun ni u na ki kii man. Uwumbor aatuln le na.”

—Jṳnn 6:28, 29

Bi ḡmee nimina ke ni pak ke Yesu le ye Uwumbor Aanileekoo Kristo ki ye Uwumbor Aajapṳn. Ni yaa gaa u ki kii kan, u pu le ni ga li kpa limofal.

—Jṳnn 20:31

UWUMBOR AANIMBAASALN

Cha ti pak Uwumbor . . . U ye Tite u san timi kinimbaak saakpen ki sṳṅ tisui na.

—2 Korint 1:3

Uwumbor cha ti nmar. Naa ye timi aatunyaan pu le cha ti nmar, waanimbaasaln pu le cha ti nmar. Le Waafuur nyaan gir ma timi, ki tii timi limofal poon, ki finn tipoobil. —Taitus 3:5

“[Min Unibon Aabo dan dulnyaa wee ni ke binib bi wan na nmar.] Unii yaa kpa ipiih nkub, i ponn ni ubaa yaa wan kan, ni dak ke u ga na kinye? U ga di cha ipiih imonko inaa ni kipiik ni iwae na, ki buen nijoo paab, ki ti ban upiih u wan na la. M tuk nimi mbamon la, u yaa ti kan u kan, u ga li mooni upiih n-gbaan pu, ki jer waah ga li mooni ipiih imonko inaa ni kipiik ni iwae i kaa wan na pu na. Kena le Nite Uwumbor u bi paacham na aa ban ke bibilb waatiib ngbaan ponn ni ubaa wan.” —Matiu 18:11-14

Timi aatotoorninkpil aah bi kena na, cha ti li kpa lipoobil ki dan Uwumbor u kpa tibulchin na aaborjal chee, aan u san timi kinimbaak, ki ter timi buyoonn ti ban nterm na. —Hiibru 4:16

Tɔ, Uwumbor mu kpa linimbaasaln saakpen, ki gee timi saakpen. —Efesus 2:4

Cha ti pak Uwumbor u ye Tidindaan Yesu Kristo Aate na; ba pu? u san timi kinimbaak saakpen a, ki gir ma timi leele, ki

di timi ŋa waabim. U nan fikr Yesu Kristo nkun ni. Nima le ti kpa limakl ke ti ga sil kan lifaal li kaa kpa ndoon, kaan ŋma bii, kaan ŋma jer na. U di lifaal ngbaan ki di siin paacham ki kii nimi. —1 Piita 1:3, 4

UWUMBOR YIN TIMI KE TI DAN U CHEE

Uwumbor Aafuur nyaan ni Yesu aanib bui ke “Dan.” Unii umok ŋun na, u mu bui ke “Dan.” Unii umok nnyunyun chuu u na, u mu dan. Unii umok ban na, u mu dan ki nan nyu limofal aanyun, ki taa pa nibaa.

—Tibokpiirkaan 22:17

Bundaln njim ga doo na, leyaadaal le ye njim saakpem. Leyaadaal ngbaan le Yesu sil ki len mpoon pu, “Nnyunyun yaa chuu u na kan, udaan dan m chee ki nan nyu.”

—Jonn 7:37

Waah kan ke bi kae bi na, le u gee liŋuul, le ki bui waadidilib, “Cha mbim ngbaan dan m chee man. Taa ki jenn bi man. Binib biyaabimbin bi ke mbim aah bi pu na, bima le yeh Uwumbor aanaan.”

—Mak 10:14

“Nimi bimok tun lituln ki ti bak na, dan m chee man, le m ga tii nimi lifuur.”

—Matiu 11:28

Ti sil Kristo aasisiiyaan, le ki gaṅni nimi. Ni bi ke Uwumbɔr ubaa le gaṅni nimi na. Ti gaṅni nimi ki tii Kristo, ke ni li kpaani Uwumbɔr chee man. —2 Korint 5:20

U cha ti ṅmar, ki yin timi, ke ti li bi chain. Naa ye timi aatuln nyaan pu le u yin timi. Waah kpa tibulchin pu na, nima le u yin timi waageehn pu. Waah kaa nan kee naan dulnyaa buyoonn na le u ṅa timi tibulchin ngbaan Yesu Kristo pu. —2 Timoti 1:9

Timi aatotoorninkpil aah bi kena na, cha ti li kpa lipoobil ki dan Uwumbɔr u kpa tibulchin na aabɔrjal chee, aan u san timi kinimbaak, ki ter timi buyoonn ti ban nterm na. —Hiibru 4:16

NAA YE BINIB MɔMɔK LE YE UWUMBɔR AABIM

Unii umɔk kaa ṅani ni ṅan na aa ye Uwumbɔr aabo. Unii umɔk kaa gee una aabo na, u mu aa ye Uwumbɔr aabo. Nima le cha ni bee binib bi ye Uwumbɔr aabim na, ni bin ye Kinimbɔṅ (Defil) aabim na.

—1 Jɔnn 3:10

Binib bimɔk dii Uwumbɔr Aafuur nyaan aah ban pu na, bima le ye Uwumbɔr aabim. Mfuur nyaan mu Uwumbɔr tii nimi na, mu

aa joo nimi tinaagbiir ke ni san ijawaan. Waafuur nyaan le na nimi waabim, le ki cha ti yi u ke “Nte.” —Rom 8:14, 15

Ni li ye Uwumbor aabim bi kaa kpa taani, kaa kpa ngalm na. Ni bi titunwambirdam aakaasisik ni la. Ni bi ke nwiihn na dulnyaa wee ni ki wiin bikaasisik ni. —Filipi 2:15

Nima le cha Tidindaan Uwumbor ki bui ke “Nya dulnyaa aanib ponn ni man, ki li bi nibaa, ki di cha titunwambir, le m ga gaa nimi. M ga li ye Nite; ni mu ga li ye nja-potiib ni mbisatiib.” Tidindaan Uwumbor u kpa mpoon momok na, le len kena.

—2 Korint 6:17, 18

Le binib bimok gaa u na, u tii bi nsan bin kpaln Uwumbor aabim. Bima le ye bin gaa u ki kii na. —Jonn 1:12

“Naa ye binib bimok yi mi ke ‘Dindaan, Dindaan’ na, le ga koo Uwumbor aanaan ni. Binib bi nani Nte Uwumbor u bi paacham na aah gee pu na le ga koo waanaan ni.”

—Matiu 7:21

UWUMBOR AAH LEN NDAAN MU POON NA AABOR PU NA

Mbimbikpok aatuln bi lipaal la. Bin dii kena na le gor kidaagook, ki tun tijon aatuln,

ni inimɔɔn aatuln, ki dii ŋiwaa, ki chuun ji
inyok, ki nan binib, ki ban tibɔr, ki kpa li-
piipoln, ki kpa liŋuul, ki kpa kukumɔŋ, . . .
ki yakr tɔb, ki kpa iniman, ki ku binib, ki
nyu ndaan gbii, ki waa ŋiwaa, ki tun lituln
limina mɔk aaboln. M ki sur nimi ke maah
nan sur nimi n-yoonn mu jer na pu na, binib
bi ŋani kena na, baan koo Uwumbɔr aanaan
ni. —Galasia 5:19-21

Cha ti li bi mbamɔm, ke binib bi bi nwiihn
ni na aah bi pu na, ki taa li ye bidaanyub, ki
taa nyu ndaan ki gbii, ki taa gɔr kidaagook,
ki taa ŋani yooli yooli aatuln, ki taa jaa ki-
jaak, ki taa li kpa lipiipoln. Ni li bi ke Tidin-
daan Yesu Kristo aah bi pu na, ki taa ki li
ŋani nimi aabimbikpok aah ban pu na.
—Rom 13:13, 14

“U ga li ye uninyuun Tidindaan Uwum-
bɔr chee. Waan nyu ŋisubil aadaan, ki mu
aan nyu ndaan mubaa. . . .” —Luk 1:15

“Ni li nyi man, ki taa nyu ndaan gbii ki li
kpa ndaan aaween, ki taa cha nimi aabim-
bin aabɔr gbiin nimi aalandak mɔmɔk, aan
maagirndaal taa yuk nipoobil.” —Luk 21:34

TIBULCHIN BAANJA AA ÑEER

Le Yesu bui u, “‘Aa li gee Aadindaan Uwumbor aasui momok, ni saawiin momok, ni saalandak momok.’” . . . —Matiu 22:37, 38

. . . “Tiicha nyaan, m ga ña kinye ki kan limofal li kaa kpa ndoon na?” Le Yesu baa u, “Ba pu aa yi mi ke tiicha nyaan? Ubaa aa ñan, see Uwumbor baanja. Aa nyi Uwumbor aakaal: ‘Taa ku binib; taa gor kidaagook; taa su kinaayuk; taa li ye nnyaamon aasiiraadaan; taa ji binib durm; li pak aate ni aana.’” Le uja ngbaan bui u, “Tiicha, m joo ikaal imina momok tibir ni la.” Le Yesu lik u, ki gee u, le ki bui u, “Tiwan nibaa le gur. Buen ti kooh saah kpa tiwan nimok na, ki di ñimombil ngbaan ki di tii bigiim, aan ki li kpa liwangol paacham, aan ki dan nan dii mi.” Yesu aah len kena na, le uja ngbaan aanimbil wob ña gbilngbiln. Ni ña u mpombiin; ba pu? u kpa liwankpal saakpen a. Le u siir nima. —Mak 10:17-22

M dooni Tidindaan Yesu Kristo u tii mi mpoon ke m tun lituln ngbaan na. . . . N-yoonn mu jer na, m len tibobil u pu, ki seei u, ki ña waanib falaa. Maah kaa nan gaa u ki kii n-yoonn ngbaan na, le maa nyi ke m

ɲani ni kaa ɲan na. Maah kaa nyi na, le Uwumbɔr san mi kinimbaak.

—1 Timoti 1:12, 13

NI TAA ɲMANNI NIBAA

Tɔ, ni taa ɲmanni nibaa; ni taa dak ke ni ga ɲma ɲmann Uwumbɔr; tiwan ni aa bun na, nima le aa ga nan chee. —Galasia 6:7

Maabim, taa cha unii ubaa ɲmann nimi. Unii umɔk ɲani ni ɲan na, udaan ye unibamɔnn ke Yesu aah ye unibamɔnn pu na la. Unii umɔk tun titunwambir n-yoonn mɔmɔk na, u ye Kinimbɔɲ ki bi yi u ke Defil na aanii la. Ba pu? Kinimbɔɲ Defil aah nan piin buyoonn na, u po tun titunwambir la. . . . —1 Jɔnn 3:7, 8

Binib bi aabimbin kaa ɲan na, naa nyi ke baan kan Uwumbɔr aanaan aa? Ni taa ɲmanni nibaa man; bibɔnbɔnn, ni biwaadam, ni bidaagoob, ni bijab bi di biɲeen aatɔtiib ki kpaln bipiib ki doon bi chee na, ni bijab bi mu di bibaa ɲa bipiib ki cha bijab ɲeen aatɔtiib doon bi chee na, ni binaayukb, ni bini-madam, ni bidaagbiirb, ni ɲisiibildam, ni bin ji binib pempem na, baan kan Uwumbɔr aanaan. —1 Korint 6:9, 10

Titunwambir timina aaboln pu, le Uwum-

bɔr gee liɲuul binib bi kaa kii waamɔb na pu. Ni taa cha unii ubaa ŋmann nimi ki tuk nimi ke naa bir. —Efesus 5:6

Unii u kaa bi tibɔr tibiaa ni na yaa dak ke u ye uninyuun kan, u ŋmanni ubaa la.

—Galasia 6:3

Ni li ŋani waaliin aah len pu na. Ni yaa pel, ki yaa kaa ŋani kan, ni ŋmanni nibaa la.

—Jems 1:22

TITUNWAMBIR JOO NI NKUN LA

Tiyaja Adam pu le titunwambir naan. Titunwambir pu le nkun piin. Binib mɔmɔk ye titunwambirdam la. Nima le nkun pii binib mɔmɔk.

—Rom 5:12

Kikpeek yaa dek lipuul kan, ki ma titunwambir la; titunwambir yaa chikr kan, ti ma nkun la.

—Jems 1:15

Binib bi aatafal bi mbimbikpok aabɔr ni na ga kpo la. Binib bi aatafal bi Uwumbɔr Aafuur nyaan aabɔr ni na ga kan limɔfal ni nsuudoon la. Binib bi aatafal bi mbimbikpok aabɔr ni na, bi ye Uwumbɔr aadim la; ba pu? baa dii waakaal, ki mu aa ŋma dii mu.

—Rom 8:6, 7

“Aanaal umina, m nyi ke u kpo a, le u bi. U nan waŋ a, le m ki kan u. Nima le ni ŋan ke ti li mɔɔni ki li kpa mpopiin.” —Luk 15:32

Ni yaa teer naah tun titunwambir ti na kan, ni jinn nimi inimoon dandana wee la. Tinyoor nan bi titunwambir ngbaan ni ii? Aayii. Titunwambir ngbaan aadoon ye nkun la. —Rom 6:21

“Le bijawaandam, ni binib bi kaa gaa mi ki kii na, ni tijondam, ni binikurb, ni bidaa-goob, ni biboob, ni biwaadam, ni binyamondam momok, bi ga li bi cheribir aamii ni. Nima le ye leelee aakun.” —Tibokpiirkaan 21:8

Titunwambir aapar ye nkun la. Uwumbor aapiin ye limofal li kaa kpa ndoon na, Tidindaan Yesu Kristo pu la. —Rom 6:23

KRISTO JIN NKUN PU LINYAN

Uwumbor nan fikr u nkun ni, ki cha u tii timi Waafuur nyaan. Nima le mok ke u ye Uwumbor Aajapoon u kpa mpoon na.

—Rom 1:4

Yesu aah len kena na, le u teen mpoon pu, “Lasarus, nyan ni.” Le utekpiir ngbaan fikr, ki nyan ni likaakul ni. Le likekeln beenin poo unaal ni utaa ni unimbil wob. Le Yesu bui bi, “Chuu poor likekeln na man, ki cha u li cha.” —Jonn 11:43, 44

U tooh foor ki duun lininkpol na aawandakaan chee, le ki meeh ni. Le binib bi tun

ni u na sil. Le Yesu bui ke, “Unachipɔɔn, m bui si, fiin.” Le un kpo na fii kal, le ki piin ki bi len. . . . —Luk 7:14, 15

“M ga di maamɔfal di bil maanib pu, ki ga fikr nkun ni. Nima le cha Nte Uwumbɔr gee mi. Ubaa aan nyan maamɔfal m chee. M ga di li ki di bil maageehn pu. M kpa mpɔɔn ke m di li ki di bil, ki kpa mpɔɔn ke m ki yoor li. Nte Uwumbɔr le tuk mi ke m ɔa kena.” —Jonn 10:17, 18

Min le ye umɔfaldaan. M nan kpo, le ki fikr, ki ga li bi n-yoonn mu kaa kpa ndoon na, ki joo nkun ni kitekpiitiŋ aasaafii mam. —Tibɔkpiirkaan 1:18

UWUMBɔR AAKAAL

“Tiicha, Uwumbɔr aakaal ponn ni, mulakaal jern ikaal mɔmɔk?” Le Yesu bui u, “‘Aa li gee Aadindaan Uwumbɔr aasui mɔmɔk, ni saawiin mɔmɔk, ni saalandak mɔmɔk.’ Nkaal mumina le ye nkaalkpaan ki jer ikaal mɔmɔk. Leelee aakaal naahn nkaal ngbaan, ‘Aa li gee aana aabo ke saah gee aabaa pu na.’ Moses aakaal mɔmɔk, ni Uwumbɔr aabɔnabtiib aaliin mɔmɔk sil ikaal ilee yee pu la.” —Matiu 22:36-40

“ . . . li nun man, Tidindaan Uwumbor ye Tidindaanbaan la. Aa li gee Aadindaan Uwumbor aasui momok, ni saawiin momok, ni saalandak momok, ni saapoon momok.’ Nkaal mu paan na le ye ke, ‘Aa li gee aana aabo ke saah gee aabaa pu na.’ Nkaal mbaa aa jer ikaal ilee yee.” —Mak 12:29-31

M bi Nte Uwumbor ni, Nte Uwumbor mu bi m ni. Saa pak kena aa? Maah tuk nimi i-liin i na, maa len mbaa pu. Nte Uwumbor u bi m ni na le cha m tun waatuln. M tuk nimi mbamon la, unii umok gaa mi ki kii na kan, u ga tun lituln ke maah tun pu na. U mu ga tun lituln li jer lituln ngbaan na; ba pu? m cha Nte Uwumbor chee.” —Jonn 15:10, 12

M tii nimi nkaalpoon la, ke ni li gee tob. Maah gee nimi pu na, ni mu li gee tob kena. —Jonn 13:34

SAA NMA BOR UWUMBOR

“Uwumbor nan naan dulnyaa wee, ni tiwan nimok bi ni ponn ni na. Uma le ye paa-cham ni taab Aadindaan. Waa bi liwaal aadiik ni. Uma ubaa le tii binib momok limofal, ni libuln li ti fuur na, ni tiwan momok na. Waah ban pu na, u kpa. Unii yaa tun lituln ki tii uma Uwumbor kan, naa

kpaɛ Uwumbɔr nibaa. Njan u nan naan uja ubaa, u ye ɲinibol mɔmɔk aayaja na. Uma Uwumbɔr le cha ɲinibol mɔmɔk bi dulnyaa wee mɔmɔk ponn ni. U nan siin n-yoonn mu binib mɔmɔk ga li bi na, ki siin nin chee bi mɔmɔk ga li bi na. Waah nan naan binib na, u ban ke bi li ban u. U dak ke nibaakan bi ga baa ki ban u ki kan u. Waa daa unii ubaa chee. U po mal timi la. Uma pu le ti fu, ki chuun, ki bi. N-yaayoonn na, nimi aalan-kpalb bibaa nan len ke ‘Ti ye Uwumbɔr aabim la.’ Baah len pu na, ti gbii.”

—Lituln 17:24-28

Uwumbɔr aaliin fu, ki kpa mpɔɔn, ki ka ki jer kijuk ki ka ɲipepel mɔk ɲilee na, ki koo ni unii aasui ni, ni waawiin ni, ki lik usui ni aabɔbɔrkaan aah bi pu na, ki mɔk waa-landak aah bi pu na, ki lik usui aah ban pu na, ke ni ɲan aan naa ɲan. Tiwan nibaa aa bi ki bɔr Uwumbɔr. Tibɔr mɔmɔk nyan mpaan pu, ki dɔ ti ɲmeen unibil ni. Uma le ti ga len timi aabɔr ki tuk u.

—Hiibru 4:12, 13

“Tibɔr timɔk bɔɔ na, ti ga kpiir. Tibɔbɔr-kaan mɔmɔk mu ga nyan mpaan pu.”

—Luk 8:17

TITUNWAMBIRDAM AATAFADAAN AA KPA NDOON

Min Unibɔn Aabo ga tun ni maatuuntiib dulnyaa wee ni, bi nan chuu titunwambirdam ni bitɔtɔŋ mɔmɔk, aan ki nyan bi maanaan ni, ki di ti ŋa mmii saakpiin ni. Bi ga wii ki ŋman ŋinyin nima chee.

—Matiu 13:41, 42

Bi sunn ke Uwumbɔr aaliin ichachaan le joo paacham ni kitiŋ u bi dandana wee na, ki nan saa buyoonn u ga see paacham ni taab mmii ki kuln titunwambirdam na; leyaadaal ngbaan le u ga ji bi tibɔr le ki bii bi.

—2 Piita 3:7

Tidindaan ga nyan bi unimbiin ni, bi taa ji waamɔn. U ga daa bitafal, ki cha bi ji falaa n-yoonn mu kaa kpa ndoon na.

—2 Tesalonika 1:9

“Aa yaa gee tiwan ke saah gee aanaal bee aataal pu na kan, tiwan ngbaan yaa tɔŋ si ke aa tun titunwambirdam kan, di ni lii. Aa yaa lann ŋŋaal mbaa aan litaal libaa, ki kan limɔfal li kaa kpa ndoon na kan, ni soor ni aa li kpa iŋaal ilee ni ŋitaa ŋilee ki ti li bi mmii mu kaan junna ni.”

—Matiu 18:8

“Le bi ga kan ntafadaan n-yoonn mu kaa kpa ndoon na. Le bininyaan ngbaan ga kan limofal li kaa kpa ndoon na.” —Matiu 25:46

Uwumbor mok binib ke u gee lijuul titunwambirdam pu; bi tun lituln li kaa nan na kaa dii u. Baabiin pu le bi yii mbamon.

—Rom 1:18

LIBOJIL BI TIMOB PU

“U siin nwiin bundaln u ga ji binib momok tibor na, ki ti saa baah na ki neer pu na. U lee uja u ga ji binib tibor na. U nan fikr uja ngbaan nkun ni, un ti mok binib ke uma le ye Waanileekoo. Uma le ye Yesu Kristo.”

—Lituln 17:31

To, nimina momok le mok timi ke Tidindaan ga nma nyan binib bi san u na ntan ni, ki ga nma dar titunwambirdam aatafal ki ti saa bundaln u ga ji bi tibor na.

—2 Piita 2:9

Le m kan bitekpiib, . . . si liborjal ngbaan aanimbiin ni. Le u kpar tigbann, le ki kpar kigban kiken ki ye limofal aagban na, le ki jin bitekpiib tibor, baabor aah bi tigbann ngbaan ponn ni pu na, baah nan tun pu na.

—Tibokpiirkaan 20:12

Ti gee binib mbaməm, aan ti li kpa lipoo-
bil bundaln Uwumbər ga ji binib tibər na.
Ba pu? Yesu aah bi pu na, ti mu bi kena la,
le dulnyaa wee ni. —1 Jənn 4:17

Uwumbər siin ke binib ga kpo mfim
mbaa, nee aapuwəb le u ga ji bi tibər.
—Hiibru 9:27

Ti məmək ga nan sil Kristo aanimbiin ni,
un ti lik timi aabimbin aah bi pu na, ki bee
ke ti tun ni ɲan na aan ni kaa ɲan na dul-
nyaa wee ni, ki ga tii ti məmək taah tun pu
na aapal. —2 Korint 5:10

YESU KRISTO AANIMBASALN

Uwumbər aah tii timi ipiin i na aa bi ke
Adam aatunwambir na. Unii ubaa Adam
aatunwambir pu le nkun pii binib məmək.
Kristo aanimbaasaln pu, le Uwumbər san
binib məmək kinimbaak, ki tii bi ipiin i ye
liməfal na. —Rom 5:15

Naa ye binib aageehn pu, kaa ye baatuln
pu; Uwumbər aanimbaasaln pu, le u san bi
kinimbaak. —Rom 9:16

... Uwumbər ye kalmbaanidam aadin la,
ki ye bin sunni bibaa taab na aagan, ki ter
bi. —1 Piita 5:5

Ni bee Tidindaan Yesu Kristo aah kpa ti-bulchin pu na. U nan ye uwankpadaan la. Nimi pu le u na ugiin. Waah na ugiin na, nima le cha ti mu na biwankpadam.

—2 Korint 8:9

Cha ti doon Uwumbor u tii timi Ujapoon u jer ipiin momok na.

—2 Korint 9:15

... Le titunwambir aah wiir nin chee na Uwumbor aanimbaasaln wiir ki jer titunwambir. Titunwambir pu le binib kpo. Tidindaan Yesu Kristo pu le Uwumbor san timi kinimbaak ki len ke timi aabor nan, aan ti kan limofal li kaa kpa ndoon na.

—Rom 5:20, 21

Le Yesu aakpambalb kpa mpoon ki nani siiraa ke Tidindaan Yesu sil fikr nkun ni. Le Uwumbor ter bi momok saakpen.

—Lituln 4:33

MBIMBIN AAKPELN

“Binib aah kaa nan kee nyi Uwumbor aasan buyoonn na, waa gar baah nani pu na. Dandana wee le u len ke binib bimok bi dulnyaa wee momok ponn ni na, bi li kpeln baabimbin ki dii waasan.”

—Lituln 17:30

... M tuk nimi la, ni yaa kaa kpeln nimi aabimbin kan, ni mómok ga kpo kena la.

—Luk 13:3

Jonn mooni, “Kpeln nimi aabimbin man. Uwumbor aanaan peen ni a.” —Matiu 3:2

Le Piita bui bi, “Ni mómok kpeln nimi aabimbin, ki cha ti di nimi ki di muin nimi nnyun ni, Yesu Kristo aayimbil pu. Le Uwumbor ga di cha nimi aatunwambir pinn nimi, ki tii nimi ipiin, i ye Waafuur nyaan na. . . . Nima pu na, kpeln nimi aabimbin man, ki dii Uwumbor aasan. . . .”

—Lituln 2:38; 3:19

... Uwumbor yaa cha unii kpa mpombiin waatunwambir pu kan, nima le ga cha u kpeln waabimbin ki nmar. Naan ki gar u. To, dulnyaa wee ni aapombiin joo ni nkun la.

—2 Korint 7:10

“... Titunwambirdaan ubaa yaa kpeln waabimbin kan, paacham yaab ga li mōni un kpeln waabimbin na pu, ki jer baah ga li mōni bininyaan imonko inaa ni kipiik ni biwae bi kaa ban bin kpeln baabimbin na pu.”

—Luk 15:7

“Liyaatanakl lee aatataa le ye ke titunwambirdaan ubaa yaa kpeln waabimbin

kan, u pu le Uwumbor aatuuntiib ga li
mooni paacham.” —Luk 15:10

TITUNWAMBIR AACHAPINN

“Ni yaa di cha pinn binib baataani kan,
Nite Uwumbor u bi paacham na mu ga di
cha pinn nimi.” —Matiu 6:14

Le Yesu kan baah gaa u ki kii mbamom
pu na, le ki bui uja uyaawon faan na, “Maa-
bo, m di cha saatunwambir ki pinn si.”
—Mak 2:5

“Tijotiib, ti tuk nimi ke Uwumbor ga di
cha nimi aatunwambir ki pinn nimi Yesu
pu. . . . Uwumbor nyuŋ u, ki di u kaan u-
ngaangii wob, u li ye timi Aayidaan, ni timi
Aanmardaan, un tii Israel yaab nsan bin
kpeln baabimbin, aan Uwumbor di cha baa-
tunwambir ki pinn bi.” —Lituln 13:38; 5:31

Li pel man, m si mbisamob chee ki kpa
jaalen. Unii umok nun maaneel ki piir tii mi
na, m ga koo ni u chee, ki ji u chee tijikaar, u
mu ga ji m chee. —Tibokpiirkaan 3:20

“Ni li mooni binib ke bi yaa kpeln
baabimbin kan, Uwumbor ga di cha baa-
tunwambir pinn bi m pu. Ni piin ki li mooni
Jerusalem aatiŋ aanib, le ki nin moon nini-
bol momok.” —Luk 24:47

“... M mu aan galn si. Li cha, ki taa ki tun titunwambir.” —Jonn 8:11

Ti yaa len ke taa ye titunwambirdam kan, ti nmanni tibaa la; mbamɔn aa bi tisui ni. Uwumbɔr nani waah len pu na ki ye mbamɔndaan la. Ti yaa kpiir timi aatunwambir tuk u kan, u ga di cha pinn timi aatunwambir, ki finn tipoobil, ki nyan tiwan ni kaa nyan na mɔmɔk. —1 Jonn 1:8, 9

NYAN AABAA DULNYAA AATULN NI

... Ti kan Uwumbɔr aah kpa tibulchin pu na. Waabulchin pu binib mɔmɔk ga nma nmar. Waabulchin mɔk timi ke ti yii lituln limɔk kaa nyan na, ki taa ki dii tiwan ni kaa nyan na aakpeek, ki li chur tibaa mbamɔm, ki li dii mbamɔm, ki li bi Uwumbɔr aah ban pu na dulnyaa wee ni. —Taitus 2:11, 12

Ni li dakl tiwan ni bi paacham na aabɔr, ki di cha nin bi kitiŋ du na. —Kolose 3:2

Binib bi bi mbɔmbɔɔn ni ki tun yɔl yɔl na, ni taa kpaan bi chee man. Ni tee li sur bi man. —Efesus 5:11

Tɔ, ni taa li gee dulnyaa wee aasan. Ni taa li gee dulnyaa wee ponn ni aawan. Unii

yaa gee dulnyaa wee aasan kan, waa gee Tite Uwumbor. Binib aanibil man tiwan ni kaa nan na pu. Binibil man baah kan tiwan ni na pu. Bi kpa kalmbaani baawan pu. Tiwan nimina momok ye dulnyaa wee aasan la, naa ye Tite Uwumbor aasan.

—1 Jonn 2:15, 16

Ni di Uwumbor di lii a, ke upiidaagoor aah di uchal di lii pu na. Naa nyi ke dulnyaa aajoteek le ye Uwumbor aadiŋ aa? Nima pu na, unii u ban dulnyaa aajoteek na, u ye Uwumbor aadin la.

—Jems 4:4

LEELEE AAMAR

Ni bee ke Yesu ye mbamondaan la. Nima pu le ni bee ke unii umok nani ni nan na ye Uwumbor aabo la . . . Ti nyi ke unii umok ye Uwumbor aabo na aa ki tun titunwambir; ba pu? Uwumbor Aajapoon kii u, le Kinimbong aan nma na u nibaa. —1 Jonn 2:29; 5:18

Nima pu na, unii umok kpaan Kristo chee na, u ye unipoon la. Udaan aabimbikpok jer a, ki kpeln mbimbipoon. —2 Korint 5:17

Le Yesu bui u, “M tuk si mbamon la, bi yaa kaa ma unii leelee kan, waan nma koo Uwumbor aanaan ni.” —Jonn 3:3

. . . Uwumbor finn nipoobil, ki na nimi binib bi bi chain na, ki len ke nimi aabor nan,

Tidindaan Yesu Kristo aayimbil pu, ni timi Aawumbɔr Aafuur nyaan pu. —1 Korint 6:11

Bi ma nimi leele la. Naa ye unibɔn u ga kpo na le ma nimi leele. Un ma nimi na aan kpo. Uwumbɔr di waaliin i kpa limɔfal ki ga li bi n-yoonn mu kaa kpa ndoon na, ki gir ma nimi leele. —1 Piita 1:23

“Unaayuk yaa dan kan, u ban ke un su ipiih, ki ku i, ki bii i. M dan m nan tii binib limɔfal li kaa kpa ndoon na.” —Jonn 10:10

Uwumbɔr aah len pu na le ye ke u tii timi limɔfal li kaa kpa ndoon na, ke limɔfal n-gbaan bi Ujapɔɔn ni. Unii umɔk kpa Uwumbɔr Aajapɔɔn na le kpa limɔfal ngbaan. Unii umɔk kaa kpa Uwumbɔr Aajapɔɔn na aa kpa limɔfal ngbaan. —1 Jonn 5:11, 12

KPO TII TITUNWAMBIR KI FIKR KRISTO NI

U tii nimi limɔfal la. Ni nan tun titunwambir, kaa nan kii Uwumbɔr aamɔb, nima le naa nan kpa limɔfal... Taah kpaan Yesu Kristo ni na, le Uwumbɔr yoor timi Kristo chee, ki cha ti kal u chee paacham. —Efesus 2:1, 6

U kpo ndɔpuinkoo pu timi aatunwambir pu, ki sil timi aasisiiyaan ki gaa timi aata-

fadaan. Nima pu na, ni di titunwambir mómók ki lii, ki li dii mbimbini mu ɲan na. Baah gbaa u, uwon ɲa ibuun na, nima le cha Uwumbor teb nimi. —1 Piita 2:24

Ni kpaan fikr Kristo chee la. Nima pu na, cha nitafal li bi paacham aawan ni. Kristo bi nima ki ka Uwumbor aanaangii wɔb. Ni li dakl tiwan ni bi paacham na aabor, ki di cha nin bi kitiɲ du na. Ba pu? ni naahn ke ni kpo; le nimi aamofal kpaan Kristo ni, ki bi Uwumbor chee paacham, le u biin li pu. Kristo, u ye timi aamofal na, u yaa gir ni kan, ti mu ga li bi u chee, ki kan nnyuɲ.

—Kolose 3:1-4

Binib bi ye Yesu Kristo aanib na, bi yii baabimbikpok aah ban pu na mómók, ki di mbimbikpok ngbaan ki di kpaan Yesu aadɔ-puinkoo pu la. Ti kpa limofal Uwumbor Aafuur nyaan pu. Nima pu na, cha ti li dii Mfuur nyaan aasan. —Galasia 5:24, 25

Kena, ni mu li nyi ke ni kpo ke titunwambir taa ki li joo nimi. Naah kpaan Yesu Kristo chee pu na, le ni mu kpa limofal, ke ni nyuɲ Uwumbor. —Rom 6:11

LIMƆFAL LI KAA KPA NDOON NA

... Unii yaa nani Uwumbɔr Aafuur nyaan aah ban pu na kan, u ga kan limƆfal li kaa kpa ndoon na. —Galasia 6:8

“Moses aah nan di uwaa di fin ndɔ pu ki di chɔɔn paacham kipɔɔk ni pu na, see bi di min Unibɔn Aabo mu ki di chɔɔn paacham kena, aan unii umɔk gaa mi ki kii na kan, u li kpa limƆfal li kaa kpa ndoon na.”

—Jɔnn 3:14, 15

“Si baanja le ye Uwumbɔr bamɔnn. Binib bi nyi si, ki nyi mi Yesu Kristo u aa tun ni u na, bima le kpa limƆfal li kaa kpa ndoon na.”

—Jɔnn 17:3

Unii umɔk gaa Uwumbɔr Aajapɔɔn ki kii na le kpa limƆfal li kaa kpa ndoon na. Unii umɔk kaa kii Uwumbɔr Aajapɔɔn aamɔb na, waan kan limƆfal li kaa kpa ndoon na. Uwumbɔr gee liɲuul u pu n-yoonn mu kaa kpa ndoon na.

—Jɔnn 3:36

Titunwambir aapar ye nkun la. Uwumbɔr aapiin ye limƆfal li kaa kpa ndoon na, Tidindaan Yesu Kristo pu la.

—Rom 6:23

“M tuk nimi mbamɔn la, unii umɔk nɲn maaliin ki gaa Uwumbɔr u tun ni mi na ki kii na, u kpa limƆfal li kaa kpa ndoon na.

Uwumbor aan ji u tibor. U nyan nkun ni, ki kan limofal la.” —Jonn 5:24

“Ni taa cha ilandak li muk nimi. Ni gaa Uwumbor ki kii man, ki gaa m mu ki kii man. Tidir wiir Nte Uwumbor do. Ti yaa kaa ba wiir kan, m ba ga tuk nimi. M cha m ti toor nkookooyaan ki kiir nimi la.”

—Jonn 14:1, 2

SAAH GA ņA PU KI BEE KE AA SIL KPA LIMOFAL NA

Waafuur nyaan le kpaan timi aawiin chee, le ki ņani siiraa ke ti ye Uwumbor aabim. —Rom 8:16

Uwumbor aah len pu na le ye ke u tii timi limofal li kaa kpa ndoon na, ke limofal ngbaan bi Ujapoon ni. Unii umok kpa Uwumbor Aajapoon na le kpa limofal ngbaan. Unii umok kaa kpa Uwumbor Aajapoon na aa kpa limofal ngbaan. M ņmee tibor tee ki di tii nimi bi gaa Uwumbor Aajapoon ki kii na, aan ni bee ke ni kpa limofal li kaa kpa ndoon na. —1 Jonn 5:11-13

“Unii umok nyi maakaal ki kii mu na, uma le gee mi. Un gee mi na, udaan ngbaan le Nte Uwumbor ga li gee. M mu ga li gee u, ki ga di mbaa ki di mok u.” —Jonn 14:21

Taah ye Uwumbɔr aabim na, le Uwumbɔr tun ni Ujapɔɔn Aafuur nyaan tisui ni. Muma le cha ti yi Uwumbɔr ke Tite.

—Galasia 4:6

Tɔ, u tii timi Waafuur nyaan la. Nima le cha ti bee ke ti bi u ni, u mu bi ti ni.

—1 Jɔnn 4:13

Ti yaa kii Uwumbɔr aamɔb kan, nima le cha ti bee ke ti nyi u.

—1 Jɔnn 2:3

M̄ tuk nimi mbamɔn la, unii umɔk gaa mi ki kii na, u kpa limɔfal li kaa kpa ndoon na.

—Jɔnn 6:47

KRISTO AAH BI UNII U AASUI NI NA, MPOPIIN MU BI NIMA LA

“Dandana m choo aa chee la. Maah laa bi dulnyaa ni na, nima le m len aa chee tibɔr timina, ke bi li kpa mpopiin ke maah kpa pu na.”

—Jɔnn 17:13

“ . . . Dandana ni kpa mpombiin. M ni nima ga nan ki kan tɔb, le ni ga li kpa mpopiin. Ubaa aan ŋma nyan mpopiin ngbaan nisui ni.”

—Jɔnn 16:22

“Naa kee mee Uwumbɔr tiwan nibaa maa-yimbil pu, ki nan saa din. Ni li mee u, le ni

ga kan, le ki li kpa mpopiin mbamom.”

—Jonn 16:24

M nan kpo Kristo chee ndɔpuinkoo pu, le m mu beenin fu; naa ki ye min Pool le fu. Kristo le fu m ni. Uma Uwumbor Aajapoon u gee mi ki nan kpo m pu na, uma le m gaa u ki kii; nima pu le m bi.

—Galasia 2:20

Uwumbor aanaan aa ye tijikaar ni tiwan-yukaan. Mu ye mbimbin nyaan ni nsuudoon ni mpopiin, Waafuur nyaan aah tii timi pu na.

—Rom 14:17

“M tuk nimi tibor timina, ke ni li kpa mpopiin, ke maah kpa mpopiin pu na. M ban ke ni li kpa mpopiin mbamom.”

—Jonn 15:11

Naa kee kan u, le ni gee u. Ninimbil aa waa u dandana wee, le ni gaa u ki kii. Nima le ni kpa mpopiin saakpen, ki pak Uwumbor, kaa nma len naah kpa mpopiin ki ti saa pu na.

—1 Piita 1:8

Naa ye nima baanja pu le ti mɔoni. Tidindaan Yesu Kristo pu le ti bee Uwumbor aah nan pu na, le ki mɔoni. U pu le ti ni Uwumbor kpaan kijoteek.

—Rom 5:11

“‘Aa nan mok mi limofal aasan. Saah bi m chee na, le m kpa mpopiin saakpen.’”

—Lituln 2:28

NI DAN KE TI KII TII UWUMBOR

Aa yaa di aabaa ki di tii unii aan ki kii waamob kan, aa ye waanaagbiija la. Naa bee kena aa? Aa yaa kii tii titunwambir kan, aa ye titunwambir aanaagbiija la, le ki ga kpo. Aa yaa kii Uwumbor aamob kan, aa ga li kpa mbimbin nyaan la. —Rom 6:16

U ga tii timi ni nimi bi ji falaa na lifuur. Ti ga kan lifuur ngbaan bundaln Tidindaan Yesu ga nyan ni paacham ki kpiir waah bi pu na. U ni waatuuntiib ga nyan ni paacham ni mpoon, ki li joo ni mmiigaal, un ti daa binib aatafal. Binib bi kaa nyi Uwumbor na, ni bin kaa kii Tidindaan Yesu aabonyaan tee na, bima le aatafal le u ga daa. Tidindaan ga nyan bi unimbiin ni, bi taa ji waamoon. U ga daa bitafal, ki cha bi ji falaa n-yoonn mu kaa kpa ndoon na.

—2 Tesalonika 1:7-9

Uwumbor aan len ke binib bi nyi waakaal kaa dii mu na aabor nan. U ga len ke binib bi dii waakaal na le aabor nan. —Rom 2:13

Tɔ, binib bi finn bisui Yesu aasin na, Uwumbor aanyoor bi bi pu. Bi ga li kpa nsan ke bin moo limofal aasubil, ki dii kitiŋ ngbaan aabisamob ki koo ni.

—Tibokpiirkaan 22:14

Nima le cha u ye timi aanmanmardaan bamonn. U pu le binib bimok kii waamob na ga nmar n-yoonn mu kaa kpa ndoon na.

—Hiibru 5:9

Ni neer Uwumbor piin ki ji binib tibor. U ga puen ji waanib le tibor, le ki nin ji biken tibor. U yaa puen ji timi waanib tibor kan, binib bi kaa kii waabonyaan na aabor ga doo kinye?

—1 Piita 4:17

LEN LIPAAL KE YESU YE AADINDAAN

Bi momok pel pel ga len lipaal ke Yesu Kristo le ye tiwan momok Aadindaan. Nima le ga nyuŋ Tite Uwumbor. —Filipi 2:11

“Unii umok len binib aanibil ni ke u ye miyoo na, m mu ga len Nte Uwumbor u bi paacham na aanibil ni ke udaan ngbaan le ye miyoo. Unii umok len binib aanibil ni ke waa ye miyoo na, m mu ga len Nte Uwumbor u bi paacham na aanibil ni ke udaan ngbaan aa ye miyoo.” —Matiu 10:32, 33

Aa yaa len binib aanibil ni ke Yesu le ye Aadindaan, ki yaa na naadii aasui ni ke Uwumbor fikr u nkun ni kan, aa ga nmar. Ti gaa u ki kii tisui ni la, nima le Uwumbor len

ke timi aabər ɲan. Ti len binib aanimbil ni ke ti gaa u ki kii, nima le ti ɲmar.

—Rom 10:9, 10

Unii umək len binib aanimbil ni ke Yesu le ye Uwumbər Aajapɔɔn na kan, Uwumbər bi u ni la, u mu bi Uwumbər ni —1 Jɔnn 4:15

Unii umək yii Uwumbər Aajapɔɔn na aa kpaan Tite Uwumbər chee. Unii umək len binib aanimbil ni ke Yesu ye Uwumbər Aajapɔɔn na, u kpaan Tite Uwumbər ni Ujapɔɔn mɔmɔk chee. —1 Jɔnn 2:23

Ubɔnabr umək len ke Yesu Kristo nan kpaln unii ki dan dulnyaa wee ni na, uma le kpa Uwumbər Aafuur nyaan. Nima le ga cha ni bee bin kpa Uwumbər Aafuur nyaan na, ni bin kaa kpa na. —1 Jɔnn 4:2

Unii yaa san inimɔɔn m ni maaliin chee un tuk binib kan, min Unibɔn Aabo ga nan yii udaan ngbaan. M ga gir ni, ki li kpa m ni Nte Uwumbər aapɔɔn. Uwumbər aatuuntiib bi ye chain na mu ga nyuɲ mi. N-yoonn ngbaan le m ga yii udaan ngbaan. —Luk 9:26

Suja u to butɔb na aatafal aa bi dulnyaa wee aabər ni; ba pu? u ban un piir waaninkpil aasui la. —2 Timoti 2:4

KINIMBỌŃ YE TIMI AADINKPAAN LA

Ni li kpa laasab ki li nyi; ba pu? KinimbọŃ u ye nimi aadin na, u chuun gonni, ki ban ke ni di Uwumbọr aasan di lii. U bi ke uchinn u chuun tar, ki ban tiwan ni u ga chuu ki ɲmọ na. —1 Piita 5:8

“ ‘Aa ti tuk bi maaliin, ki cha binimbil woln, ki nyan bi mbombọŃ ni, ki cha bi li bi nwiihn ni, ki nyan bi KinimbọŃ aagaal ni, ki di bi ɲa Uwumbọr aagaal ni, aan ki cha bi gaa min Yesu ki kii, aan Uwumbọr di cha baatunwambir pinn bi, ki di lifaal tii bi ni binib bi ɲa chain na, baah gaa min Yesu ki kii pu na.’ ” —Lituln 26:18

N-yoonn ngbaan le Uwumbọr Aafuur nyaan cha Yesu buen kipọk ni aan KinimbọŃ tọŃ u. Le Yesu bui u, “KinimbọŃ, li cha. Ni ɲmee Uwumbọr AagbaŃ ni ke ‘Unii li pak Udindaan Uwumbọr ki dii uma baan-ja.’ ” Le KinimbọŃ siir cha u. Le Uwumbọr aatuuntiib dan nan ɲa u tiɲann.

—Matiu 4:1, 10, 11

Nnaabitiib, gbilngbiln yaan, Tidindaan aah kpa mpọŃ saakpen pu na, ni li kpa m-

Ɔɔɔn mu u tii nimi na. Yoor man tijaawan timɔk Uwumbɔr tii timi na. Nima le ga cha ni ŋma yii Kinimbɔŋ aanyaamɔn aalan.

—Efesus 6:10, 11

Taa di binib aapɔɔn le ki jan kijaak n-gbaan. Ti di Uwumbɔr aapɔɔn mu bii Kinimbɔŋ aapɔɔn mɔmɔk na. Ti len ki nyan binib bi kpak Uwumbɔr aaliin kinikpakpak na.

—2 Korint 10:4

TI NYAN KINIMBŊ

Tɔ, timi waabim aah ye binibɔm pu na, nima le u mu kpaln unibɔn, ke un ti kpo, ki ŋa Kinimbɔŋ u nan kpa nkun aapɔɔn na yooli.

—Hiibru 2:14

Unii umɔk tun titunwambir n-yoonn mɔmɔk na, u ye Kinimbɔŋ ki yi u ke Defil na aanii la. Ba pu? Kinimbɔŋ Defil aah nan piin buyoonn na, u po tun titunwambir la. Uwumbɔr Aajapɔɔn aah nan dan dulnyaa wee ni na, u dan ke u nan ŋa Defil ngbaan aatuln yooli la.

—1 Jɔnn 3:8

Ba ga ŋma nyan timi Kristo u gee timi na aajaal ni? Falaa aa? Tibɔr aa? Limukl aa? Nkon aa? Igiin aa? Linimaln aa? Kpaacha aa? Aayii. Tɔ, Yesu Kristo u gee timi na

aapɔɔn pu, le ti nyan falaa umina mɔmɔk.

—Rom 8:35, 37

Nima pu na, ni kii Uwumbɔr aamɔb man. Ni yii Kinimbɔŋ man, le u ga san nyan ni chee. Ni foor malni Uwumbɔr man, le u mu ga foor mal nimi. . . .

—Jems 4:7, 8

N-yoonn ngbaan le titunwambirdaan ngbaan ga kpiir. N-yoonn ngbaan le Tidindaan Yesu ga gir ni, ni mpɔɔn, ki pii libuln lii u pu, ki ku u, ki ŋa waapɔɔn mɔmɔk yooli. Titunwambirdaan ngbaan yaa fuu ni kan, u ga fuu ni Kinimbɔŋ aapɔɔn pu, ki tun Kinimbɔŋ aatuln, ki li kpa mpɔɔn ki ŋmann ke u tun lijnjiir aatun. —2 Tesalonika 2:8, 9

“ ‘Aa ti tuk bi maaliin, ki cha binimbil woln, ki nyan bi mbɔmbɔɔn ni, ki cha bi li bi nwiihn ni, ki nyan bi Kinimbɔŋ aɔŋaal ni, ki di bi ŋa Uwumbɔr aɔŋaal ni, aan ki cha bi gaa min Yesu ki kii, aan Uwumbɔr di cha baatunwambir pinn bi, ki di lifaal tii bi ni binib bi ŋa chain na, baah gaa min Yesu ki kii pu na.’ ”

—Lituln 26:18

NGEEHN LE GA MCK KE NI YE YESU AADIDILIIB

Unii yaa ŋma len binib aaliin ni Uwumbɔr aatuuntiib aaliin, ki yaa kaa gee binib

kan, u bi ke tiwangbaakaan ni liboluln na
la. —1 Korint 13:1

Uwumbor Aafuur nyaan le cha binib gee
tob, ki kpa mpopiin, ni nsuudoon, ni limor,
ni tibulchin, ni mbimbin nyaan, ni naadii, ki
li bi suuna, ki chur bibaa. . . .

—Galasia 5:22, 23

Yesu ki baa u leeler, “Simon, Jonn aa-
japoon, aa gee mi ii?” Le u ki bui u,
“Ndindaan, een, aa nyi ke m gee si la.” Le
Yesu bui u, “Li kii maapiih.” —Jonn 21:16

“Ni yaa gee mi kan, ni ga kii maamob la.”

—Jonn 14:15

Unii yaa len ke u gee Uwumbor ki yaa
nan una aabo kan, u ye unyamondaan la. U
yaa kaa gee una aabo u unimbil waa u na
kan, u ga na kinye ki le gee Uwumbor u waa
waa u na?

—1 Jonn 4:20

“Ni yaa gee tob kan, nima le ga cha binib
momok bee ke ni ye maadidiliib la.”

—Jonn 13:35

Taah gee tinaabitiib na, nima le cha ti bee
ke ti nyan nkun ni, ki kpa limofal li kaa kpa
ndoon na. Unii umok kaa gee una aabo na, u
beenin bi nkun ni la.

—1 Jonn 3:14

Ti yaa gee Uwumbor kan, naatataa le ye ke ti kii waamob. Le waamob aa pɔɔ.

—1 Jɔnn 5:3

YESU AAH KPO KI FIKR PU NA

Ti kan waah nani tiwan nimok na Jerusalem ni Juu yaab aatim momok ponn ni. Le bi kpaa u ndɔpuinkoo pu, ki ku u. Iwiin itaa daal, le Uwumbor fikr u nkun ni, ki cha binib kan u. Naa ye binib momok le kan u. Uwumbor lee timi, ke ti kan u, ki li ye waa-siiraadam. Waah fikr nkun ni na, ti ni u kpaan ji tijikaar, ki kpaan ki nyu nnyun.

—Lituln 10:39-41

Tɔ , le iwiin iniin jer. Le Yesu aadidiliib ki bi kidiik ni. Tomas mu bi bi chee. Kidiik lan a. Le Yesu dan nan sil bikaasisik ni, le ki bui ke “Ni li kpa nsuudoon man,” le ki bui Tomas, “Di aanaambik ki baan nnaal aabue ponn ni, ki di aanaal ki baan nsikakl aabuer mu ponn ni, aan ki gaa mi ki kii, aan ki taa ki beeni.” Tomas bui u, “Aa ye Ndin-daan ni Maawumbor la.” —Jɔnn 20:26-28

Juu yaab aakpakool daal aah jin ki woln kitaak na aachakpitaawoln, Yesu aah fikr nkun ni na, le u puen di ubaa mok Mari

Magdalene. Mari le ye upii u Yesu nan nyan tiyaayar tilule u ni na. —Mak 16:9

Yesu nan kpo timi aatunwambir pu, le ki fikr nkun ni. Nima le Uwumbor len ke timi aabor nan. —Rom 4:25

Ti bee ke Uwumbor u nan fikr Tidindaan Yesu nkun ni na, ga fikr timi bi mu kpaan Yesu chee na nkun ni, ki ga li joo ni timi ni nimi, ti li bi u chee. —2 Korint 4:14

TI KPA LIMAKL KE TI GA FIKR NKUN NI

“Ni taa cha nimina gar nimi man. N-yoonn choo, le binib bimok bi nikaakul ni na ga nan maaneel, ki nyan ni. Binib bi nan tun lituln li nan na dulnyaa wee ni na ga fikr ki kan limofal li kaa kpa ndoon na. Binib bi nan tun lituln li kaa nan na ga fikr ki kan ntafadaan.” —Jonn 5:28, 29

Baah muin timi nnyun ni Yesu Kristo aayimbil pu na, nima le mok ke ti ni Yesu Kristo kpaan la. Nima pu na, waah nan kpo na, ti mu kpo u chee la. Naa bee kena aa?

Baah muin timi nnyun ni na, nima le mək ke ti kpo ki sub u chee. Uwumbɔr aapɔɔn pu, le u fikr Kristo nkun ni. Waapɔɔn mu pu le ti kpa mbimbipɔɔn ki ɲani ni ɲan na. Ti ni u aah kpaan pu na, ti kpo ke waah kpo pu na. Ti mu ga fikr nkun ni, ke waah fikr pu na. —Rom 6:3-5

... Kristo yaa bi ni ni kan, Uwumbɔr Aafuur nyaan tii nimi limɔfal; ba pu? u len ke nimi aabɔr ɲan. Uwumbɔr nan fikr Yesu nkun ni. Un fikr Yesu nkun ni na Aafuur nyaan yaa bi ni ni kan, uma Uwumbɔr u fikr Yesu Kristo nkun ni na ga fikr nimi aawon ti ga kpo na mu. Waafuur nyaan mu bi ni ni na aapɔɔn pu, le u ga fikr nimi. —Rom 8:10, 11

LI BI CHAIN KI TII UWUMBɔR

“U ga nyan timi timi aadim aɲaɲal ni, aan ti dii u ki taa li san ijawaan, ki li bi chain, ki li kpa mbimbin nyaan u chee n-yoonn mɔmɔk.” —Luk 1:74, 75

Maanigeekaan, Uwumbɔr aah puu tipuul tee ki tii timi na, cha ti di cha lituln li kaa ɲan na mɔmɔk, ni ilandak i kaa ɲan na

**məmək, ki li san u, ki li ye binib bi bi chain
ki doo na. —2 Korint 7:1**

**“Mma muin nimi nnyun ni la, ki mək ke
ni kpeln nimi aabimbin. Un paani m pu na
jer mi la. Maa ñeer m chuu takl waanaatak
tii u. Uma le ga nan gbiin nimi ngem
Uwumbər Aafuur nyaan, ki daa nimi ngem
aatafal mmii ni.” —Matiu 3:11**

**Tite Uwumbər nan lee nimi waageehn pu,
ki cha Waafuur nyaan ña nimi chain, ni li
keei Yesu Kristo aaməb, aan Uwumbər di
cha pinn nimi Yesu aasin pu. . . .
—1 Piita 1:2**

**Unii yaa di cha titunwambir məmək kan,
u ga li ye lisambikpaan la, le ki tii Tidin-
daan Uwumbər, ki ga li bi chain, ki gor ke
un tun lituln nyaan məmək ki tii Tidindaan
Uwumbər. —2 Timoti 2:21**

**Cha nimi aabimbin məmək li bi chain, ke
Uwumbər u yin nimi na aabimbin aah bi
chain pu na. —1 Piita 1:15**

**Tinaabitiib, ti nan mək nimi naah ga ña
pu ki piir Uwumbər aasui na. Le ni ñani
kena. Ti gañni nimi, ki sur nimi Tidindaan**

Yesu aayimbil pu, ni li moo nani kena. Ni bee taah nan sur nimi pu Tidindaan Yesu aayimbil pu na la. Uwumbor aageehn le ye ke ni li bi chain, ki taa gor kidaagook. Ni nan ke ni momok bee naah ga na pu ki li joo tiwon mbamom na, ti li bi chain, ki tun lituln li nan na. —1 Tesalonika 4:1-4

LI BI CHAIN KI TII UWUMBOR

Nima pu na le Yesu mu nan kpo kitiŋ aagbaan, ke waasin finn tisui, ki na timi chain. —Hiibru 13:12

Uwumbor aah kaa nan kee naan dulnyaa wee buyoonn na, le u nan lee timi Kristo pu, ke ti li ye waanib, ki li bi chain, ki taa li kpa taani ubaa unimbiin ni. U gee timi la. Yoor mbimbipoon mu Uwumbor naan mu ki di tii nimi na. Mu ye mbimbin nyaan, ki bi chain mbamom, ki naahn Uwumbor aabimbin la. —Efesus 1:4; 4:24

Uwumbor nani waah len pu na ki ye mbamondaan la. Ti yaa kpiir timi aatunwambir tuk u kan, u ga di cha pinn timi aatunwambir, ki finn tipoobil, ki nyan tiwan ni kaa nan na momok. —1 Jonn 1:9

Tiwan nimina mómək aah ga bii kena na, ni ŋan ke ni li ye ba aaniboln? Ni ŋan ke ni li bi chain, ki san Uwumbər. —2 Piita 3:11

Ni mómək pɔɔ nibaa ki li kpa kimɔbaan man, ki li bi chain. Un kaa ye chain na, waan kan Tidindaan. —Hiibru 12:14

Uwumbər nyan nimi titunwambir aanaagbiir ni la. Dandana wee ni ye uma Uwumbər aanaagbiib la. Nimi aanyoor ye mbimbini mu bi chain na la. Naadoon ga li ye limɔfal li kaa kpa ndoon na. —Rom 6:22

Cha aanimbil li man aa piir Uwumbər aasui, ki li ye waatutuln bamɔnn u kaan ji inimɔɔn waatuln pu na, ki tuk binib Uwumbər aaliin i ye mbamɔn na, ki mək bi yaataa mbamɔm. —2 Timoti 2:15

BINIB BI GBII UWUMBƏR AAFUUR NYAAN NA

“Nimi titunwambirdam yaa tee nyi ipiin i ŋan na ki tii nimi aabim kan, ŋmaninkaa-

baa Nite Uwumbor u bi paacham na, waan di Waafuur nyaan ki di tii binib bi mee u ki ban mu na aa?" —Luk 11:13

Baah mee Uwumbor doo na, le baah bi kidiik ki ponn ni na den. Le Uwumbor Aafuur nyaan gbiin bi momok. Le bi kpa lipoo-bil, le ki tuk binib Uwumbor aaliin. —Lituln 4:31

Tɔ, Uwumbor Aafuur nyaan yaa bi ni ni kan, naa dii mbimbikpok aah ban pu na, ni dii Mfuur nyaan aah ban pu na la. Kristo Aafuur nyaan yaa kaa bi unii ni kan, udaan aa ye Kristo yoo. —Rom 8:9

“Waafuur nyaan yaa gbiin nimi kan, ni ga li kpa waapɔɔn, ki ga li ye maasiiraadam . . . .” —Lituln 1:8

Le u di ti fuu nima. Waah fuu nima na, ki kan Uwumbor aah na tinyoor ki na binib ngbaan pu na, le ni na u mpopiin. Le u sur bi momok ke bi cha binibil li man bin dii Tidindaan aasan mbamom. Le binib pam gaa Tidindaan ki kii ki kpee waanib pu. —Lituln 11:24

Le binib bi gaa Yesu ki kii Antiok aatiŋ ni na, Uwumbɔr Aafuur nyaan gbiin bi. Le bi kpa mpopiin saakpen. —Lituln 13:52

Ni taa nyu ndaan ki gbii man. Ndaan ga bii nimi la. Cha Uwumbɔr Aafuur nyaan li gbiin nimi n-yoonn mɔmɔk. —Efesus 5:18

Le Stiifen u gbii Uwumbɔr Aafuur nyaan na, waan lik paacham, le ki kan Uwumbɔr aah wiin chain pu na, le ki kan Yesu si unɔaŋgii wob. —Lituln 7:55

TIPUUL NYAAN BI KI TII YESU AADIDILIIB

Le Yesu bui u, “Aa len ke, ‘M yaa ga ŋma teb u kan.’ Nibaa aa pɔɔ un gaa mi ki kii na chee.” —Mak 9:23

Njɔtiib bi m gee bi na, ni ji falaa u wu saakpen na la. Ni taa dak ke ni ye tiwanchann la. Uwumbɔr cha ni ji falaa un lik nimi aabimbin aah bi pu na. Ni taa cha ni gar nimi. Ni li kpa mpopiin; ba pu? ni yaa falaa u

Kristo nan jin na kan, ni ga li kpa mpopiin saakpen bundaln u ga gir ni ki kpiir waah nyuun pu na. —1 Piita 4:12, 13

“U ga per bi tinyunyunn mɔmɔk. Nkun aan ki li bi; mpombiin mu aan ki li bi; iwiil mu aan ki li bi; iween mu aan ki li bi; ba pu? tiwankpok mɔmɔk jer a.”
—Tibɔkpiirkaan 21:4

“Ni li ban Uwumbɔr aanaan, ni waasan nyaan le waahr; le u ga di tiwan ngbaan mɔmɔk ki di kpee nimi.” —Matiu 6:33

“ . . . Teer man, m bi ni chee n-yoonn mɔmɔk, ki nan saa dulnyaa aadoon.”
—Matiu 28:20

U puu tipuul ti ŋan saakpen na ki tii ti-mi. Binib kpa iniman la. Nima le titunwambir bi dulnyaa wee ni. Ni yaa gaa Uwumbɔr aah puu tipuul ti na kan, ni ga nyan titunwambir ngbaan ni, ki gaa Uwumbɔr aabimbin. —2 Piita 1:4

Tɔ, naah ji falaa pu na, Uwumbɔr mɔk nimi nlan le na. U ŋa nimi ke binib aah ŋani baabim pu na. Ubo ubaa aa bi, kaa kan ntafadaan ute chee. —Hiibru 12:7

TIPUUL BI KI TII UNII U KAN NTŌŃ NA

Naan yunn, le Uwumbɔr u tii timi nsuudoon na, ga cha ni di nitaa ki taa Kinimbɔŋ pu. . . . —Rom 16:20

Ti bee ke tiwan nimɔk pii timi na, Uwumbɔr cha ni mɔmɔk kpaln tiwan ni ŋan na ki tii binib bi gee u na. Waageehn pu le u nan yin bi. —Rom 8:28

Dandana aafalaa aan yunn, kaa wiir. Falaa ngbaan pu, le ti ga kan mpopiin ki ti nyan, n-yoonn mu kaa kpa ndoon na. —2 Korint 4:17

Naa kee kan ntɔŋ mu pɔɔ ki jer unibɔn mɔk aah kanni pu na. Uwumbɔr ye mba-mɔndaan, kaan cha ni kan ntɔŋ mu jer nimi na. Ni yaa kan ntɔŋ kan, u ga toor nsan tii nimi, ni nyan ntɔŋ ngbaan. Nima na le ni ga li kpa limɔr ntɔŋ ponn ni. —1 Korint 10:13

Tɔ, unii u kan ntɔŋ ki kpa limɔr na, Uwumbɔr aanyoor bi u pu la. Ba pu? u yaa kan ntɔŋ ki si mbamɔm kan, u ga kan ipiin i ye limɔfal li Uwumbɔr nan puu tipuul ke u ga tii binib bi gee u na. —Jems 1:12

Uma ubaa le kan ntɔŋ ki ji falaa, nima le u ga ŋma ter binib bi kan ntɔŋ na.

—Hiibru 2:18

Utotoorninkpil ngbaan ga ŋma san timi kinimbaak timi aafalaa ponn ni. U kan ntɔŋ aaboŋ aaboŋ ke taah kan ntɔŋ mɔmɔk pu na. Uma le aa tun titunwambir tibaa.

—Hiibru 4:15

TIPUUL BI KI TII BINIB BI JIN LINYAŋ NA

“Unii umɔk nyaŋ na, u ga li bi Uwumbɔr chee n-yoonn mu kaa kpa ndoon na. M ga di Maawumbɔr aayimbil, ni waatiŋ aayimbil, ni min mbaa aayimbipɔln ki di tii u. Uwumbɔr aatiŋ ye Jerusalem pɔɔn ki nyan ni u chee paacham ki sunn ni na.”

—Tibɔkpiirkaan 3:12

“Unii umɔk nyaŋ na, m ga peen u libɔkupiln. Maan chuu ber waayimbil limɔfal aagbaŋ ni. M ga len ke u ye maanii Nte Uwumbɔr ni waatuuntiib aanimbiin ni.”

—Tibɔkpiirkaan 3:5

“Unii umək nyaŋ na, m ga cha u kal m chee maabərjal pu, ke m mu aah nan nyaŋ pu ki kal Nte Uwumbər chee waabərjal pu na.”
—Tibəkpiirkaan 3:21

“Unii umək nyaŋ na ga li yeh tiwan məmək. M ga li ye Waawumbər; u mu ga li ye maabo.”
—Tibəkpiirkaan 21:7

“Un kpa litafal na kan, un ŋun Uwumbər Aafuur nyaan aah tuk maanib pu na. Unii umək nyaŋ na, m ga tii u tijikaar nyaan paacham, bi yi ti ke mana, ki ga tii u litakpapliln li liyimbipəlŋ ŋmee li pu na. Ubaa aan li nyi liyimbipəlŋ ngbaan; un gaa li na baanja le ga li nyi.”
—Tibəkpiirkaan 2:17

“Un kpa litafal na kan, un ŋun Uwumbər Aafuur nyaan aah tuk maanib pu na. Unii umək nyaŋ na, m ga cha u moo liməfal aasubil ŋi bi Uwumbər do na, bi yi nima chee Paradais.”
—Tibəkpiirkaan 2:7

Unii umək nyaŋ ki tun maatuln n-yoonn məmək na, m ga tii u tininkpil u li joo dulnyaa aanib, ke maah gaa Nte Uwumbər chee tininkpil pu na. —Tibəkpiirkaan 2:26

UWUMBOR TUK TIMI LIPILIL AABOR

Bipiijoob ni bichadam, m ga tuk nimi naah ga ŋa pu na, naa ye min le tuk nimi, Tidindaan le tuk nimi, ke upii taa di uchal lii. U yaa di uchal lii kan, u li bi ubaa, see u ki gir buen uchal chee, bin ti took. Uja mu taa jenn upuu. N-yoonn mumok upii ni uchal bi na, upii ye uchal yoo la. Uchal yaa kpo kan u ga ŋma mɔn uja u dii Tidindaan aasan na u waah gee u na.

—1 Korint 7:10, 11, 39

Nkaal pu, le upii u kpa chal na ye uchal yoo n-yoonn mumok uchal bi na. Uchal yaa kpo kan, nkaal mu len ke u ye uchal yoo na, mu aa ki dii u. Upii yaa kpaan uja uken chee buyoonn uchal bi na kan, bi ga len ke u ye upiidaagoor la. Uchal yaa kpo kan, nkaal ngbaan aa ki dii u. U yaa mɔn uja uken kan, waa ye upiidaagoor.

—Rom 7:2, 3

“Uja umok jenn upuu lii ki ki yoor upii uken na, uja ngbaan ye udaagoor la. Upii

aachal yaa jenn u lii kan, uja uken yaa yoor u kan, uja ngbaan ye udaagoor la.”

—Luk 16:18

“Min le tuk nimi ke upii yaa kaa gɔr kidaagook kan, uchal yaa jenn u lii kan, u ŋa u upiidaagoor le na. Uja u yoor baah jenn upii u ki lii na, u ye udaagoor la.”

—Matiu 5:32

YESU KRISTO GA KI GIR TAAB DO

“M yaa buen ti toor nkookooyaan ki kiir nimi kan, m ga gir ni, ki nan yoor nimi buen mbaa chee, ni ti li bi maah ga li bi nin chee na.”

—Jonn 14:3

“N-yoonn ngbaan le binib ga kan limɔkl li ga li bi paacham ki mɔk bi ke min Unibɔn Aabo choo na. N-yoonn ngbaan le ŋinibol ŋimɔk bi dulnyaa wee ni na ga wii. Bi ga kan min Unibɔn Aabo bi ntaalangbam ni ki choo, ki wiin chain, ki joo mpɔɔn.”

—Matiu 24:30

“Dandana aanib ye titunwambirdam la, kaa dii Uwumbɔr. Unii yaa san inimɔɔn m ni maaliin chee, un tuk bi kan, min Unibɔn

Aabo ga nan yii udaan ngbaan. M ga gir ni, ki li kpa Nte Uwumbor aapoon. Uwumbor aatuuntiib bi ye chain na, mu ga dii mi. N-yoonn ngbaan le m ga yii udaan ngbaan.”

—Mak 8:38

Maanigeekaan, dandana wee ti ye Uwumbor aabim la. Taa kee nyi taah ga nan li bi pu na. Ti po nyi ke Yesu yaa gir ni kan, ti ga kan waah bi pu na. Nima pu le ti mu ga li naahn u. Unii umok kpa limakl ngbaan Yesu pu na, u nani ubaa chain la, ke Yesu aah ye chain pu na.

—1 Jonn 3:2, 3

“Ni mu li gor man; ba pu? buyoonn naan li dak ke m ga gir ni na, n-yoonn ngbaan le m ga gir ni.”

—Luk 12:40

“Min Unibon Aabo ni maatuuntiib ga fuu ni. Le m ga li kpa mpoon saakpen ki kal maaborjal pu, ke uborkpaan na.”

—Matiu 25:31

Ti pak ke Yesu nan kpo, ki ki fikr nkun ni. Nima pu na le ti pak ke Uwumbor ga fikr Yesu aanib bi kpo na mu, ki cha bi li dii

u bundaln u ga gir ni na. Taah ban ti tuk nimi tibor ti na, ti ye Tidindaan aaliin la. Tidindaan Yesu aanib bi ga li bi dulnyaa wee ni bundaln u ga gir ni na, baan puen bin kpo na ki buen paacham. Ba pu? Tidindaan ubaa ga nyan paacham ki sunn ni. U yaa sunn ni kan, le ti ga nun nneel saakpiin, ni Uwumbor aatuuntiib aaninkpil aaneel, ni Uwumbor aakaakaan aawiil. Le Yesu aanib bi kpo na ga fikr nkun ni njan. Le Uwumbor ga kpaan yoor bi ni waanib bi mu ga li bi n-yoonn ngbaan na, le bin ti tooh Tidindaan ntaapaalangbam ni paacham. Kena le ti ga li bi Tidindaan chee n-yoonn mu kaa kpa ndoon na. —1 Tesalonika 4:14-17

UWUMBOR AABOR

“Paacham ni taab ga jer. Maaliin ma aan jer.” —Luk 21:33

Naa ye bima bibaa aageehn pu le cha bi len. Bi nan ye Uwumbor aanib bi bi chain na, le ki len Waafuur nyaan aah cha bi len pu na. —2 Piita 1:21

Iliin imək bi Uwumbər aagbaŋ ni na nyan Uwumbər chee la. Le i məmək kpa tinyoor la, ki mək timi waasan, ki sur timi, ki toor timi aabimbin, ki mək timi taah ga li dii mbaməm pu na. —2 Timoti 3:16

“Maafuur nyaan le tii binib liməfal. Tiwon aan ter bi. Tibər ti m len ni chee na, m len Maafuur nyaan mu tii nimi liməfal na aabər la.” —Jənn 6:63

MEE AAN KI DI CHA PINN

“Ni yaa mee Uwumbər kan, bui ke ‘Tite Uwumbər u bi paacham na, binib n san saayimbil. Saanaan n dan. Bi li ɲani saageehn dulnyaa wee ni ke baah ɲani pu paacham na. Tiin timi din aawiin aajikaar. Cha timi aataani ki pinn timi, ke ti mu aah di cha pinn bin koo timi aataani ni pu na. Taa cha ti kan ntɔŋ. Nyan timi titunwambir ni. [Si le yeh nnaan ni mpɔɔn ni mpakm n-yoonn mu kaa kpa ndoon na.]’ Ni yaa di cha pinn binib baataani kan, Nite Uwumbər u bi paacham na mu ga di cha pinn nimi.” —Matiu 6:9-14

UWUMBƆR AAH GA ņA PU KI GAA TIMI LII NA

M ban Unii u ga Gaa mi Lii na la.

Binib mɔmɔk tun titunwambir la, kaa gbiin Uwumbɔr aanimbil. —Rom 3:23

Min pu le Kristo kpo.

Ba pu? Kristo ubaa nan kpo mfim mbaa timi aatunwambir pu. Kristo u ye uninyaan na, nan kpo timi bi ye tiniwambir na pu, ke un kpaan ti ni Uwumbɔr. . . . —1 Piita 3:18

Ni ye ke m kpiir maatunwambir la.

Nima pu na, kpeln nimi aabimbin man, ki dii Uwumbɔr aasan. Ni yaa ņa kena kan, Tidindaan Uwumbɔr ga di cha pinn nimi aatunwambir, ki tii nimi lifuur. —Lituln 3:19

Ni ye ke m sil gaa Yesu ki kil.

Le binib bimɔk gaa u na, u tii bi nsan bin kpeln Uwumbɔr aabim. Bima le ye bin gaa u ki kii na. —Jɔnn 1:12

M ga ņma li mak maanmarn pu.

Unii umɔk kpa Uwumbɔr Aajapɔɔn na le kpa limɔfal ngbaan. . . . —1 Jɔnn 5:12

“M tuk nimi mbamɔn la, unii umɔk ņun maaliin ki gaa Uwumbɔr u tun ni mi na ki kii na, u kpa limɔfal li kaa kpa ndoon na. Uwumbɔr aan ji u tibɔr. U nyan nkun ni, ki kan limɔfal la.” —Jɔnn 5:24

Published in numerous languages by World Missionary Press as God supplies funds in answer to prayer. If you would like more copies for careful distribution, write in English to:

**World Missionary Press, Inc.
P.O. Box 120
New Paris, IN 46553-0120 USA**

Watson Goodman le ηmee ki

Ki ye daafir la, taa kooh